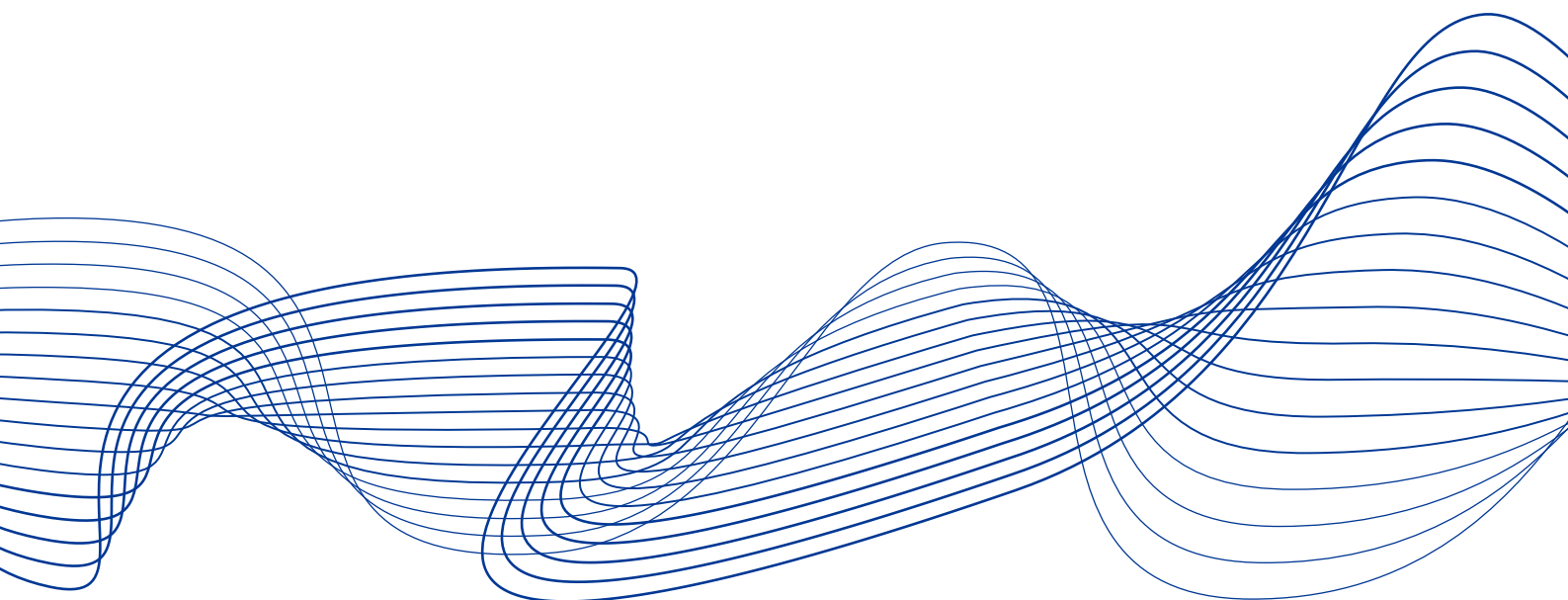

Årsrapport

2023

ESRB

Europeiska systemrisknämnden

Europeiska systemet för finansiell tillsyn

Innehåll

Förord	2
Sammanfattning	4
Impressum	7

Förord

Christine Lagarde, ordförande för Europeiska systemrisknämnden

Jag är mycket glad att kunna lägga fram Europeiska systemrisknämndens (ESRB) trettonde årsrapport som omfattar perioden mellan den 1 april 2023 och den 31 mars 2024. Denna rapport är riktad till medlagstiftarna i Europeiska unionen och allmänheten i Europa i stort, och här förklarar vi hur ESRB har fullgjort sitt uppdrag. Den är en viktig del av ESRB:s arbete för att följa gällande regler om öppenhet och redovisningsansvar.

Perioden som granskades kännetecknades av ett svårt makroekonomiskt läge, betydande volatilitet på finansmarknaderna och stor geopolitisk osäkerhet. En

kombination av inbromsande tillväxt, hög inflation och restriktiva finansieringsvillkor satte företagets och hushållens ekonomi under

press. Andra halvåret 2023 visade volatiliteten på den globala obligationsmarknaden hur sårbara finansmarknaderna fortfarande är för oordnade korrigeringar av tillgångspriserna. Det pågående kriget i Ukraina och konflikten i Mellanöstern påminner oss om att geopolitiska spänningar kan blossa upp när som helst. Tillsammans innebar dessa faktorer att riskerna för den finansiella stabiliteten förblev höga.

EU:s finansiella system förblev motståndskraftigt under denna svåra tid, även under bankoron i USA och Schweiz i mars 2023 och störningarna på de globala obligationsmarknaderna senare under året. I början av perioden hade de europeiska bankerna

mycket högre kapital- och likviditetskvoter än före den globala finanskrisen. Ansvarsfull makroprudentiell tillsyn bidrog till denna motståndskraft. De händelser som beskrivs i denna rapport tjänar dock som påminnelse om hur viktigt det är av vi fortsätter att vara vaksamma och upprätthåller, eller till och med ökar, motståndskraften i hela det finansiella systemet. I enlighet med detta skärpte flera medlemsstater sin makroprudentiella tillsyn, särskilt vad gällde kapitalbuffertar.

En viktig del av ESRB:s arbete under granskningsperioden handlade om systemrisk som påverkar finansinstitut både i och utanför banksektorn. ESRB utökade sin arsenal med

operativa politiska verktyg för att motverka cyberrisker genom att fastställa de områden där åtgärder främst behöver vidtas, inbegripet verktyg för hantering och samordning av information. Arbetet med att undersöka effekterna av kryptotillgångar och decentraliserade finansiella tjänster fortsatte och resulterade i konstaterandet att myndigheterna bör stärka sin förmåga att bevaka utvecklingen i kryptoekosystemet liksom denna utvecklings potentiellt allt större konsekvenser för den finansiella stabiliteten. Därutöver lade ESRB, tillsammans med ECB, fram en riktad och skalbar makrotillsynsstrategi med stegvisa åtgärder för att tackla klimatriskerna.

ESRB har aktivt arbetat för få medlagstiftarna i EU för att förstå hur viktigt det är att ta hänsyn till makrotillsynsperspektivet i de pågående reformerna av lagstiftningen för finansinstitut utanför banksektorn. ESRB välkomnar att översynerna av lagstiftningen om **investeringsfonder**, **försäkringsgivare** och **central clearing** är slutförda. De ändrade reglerna

kommer att motverka flera av de sårbarheter som ESRB har uppmärksammat på. Samtidigt är reformen av förordningen som styr EU:s penningmarknadsfonder försenad. I maj 2024 inledde Europeiska kommissionen ett riktat **samråd** för att utvärdera hur lämplig makroprudentiell tillsyn är när det gäller finansförmedling utanför banksystemet. En av ESRB:s prioriteringar 2024 är att bidra till denna viktiga process.

Under granskningsperioden lämnade två uppskattade kollegor sina uppdrag på ESRB. Jag skulle vilja tacka Claudia Buch, som slutade som vice ordförande för den rådgivande tekniska kommittén när hon blev utnämnd till ordförande för ECB:s tillsynsnämnd. Claudia har gjort stora insatser för ESRB, och jag är glad att ESRB även fortsättningsvis kommer att kunna ta del av hennes kunskaper och expertis i hennes nya uppdrag. Jag vill också tacka och uttrycka min uppskattning för Ignazio Visco, vars mandatperiod som ledamot i ESRB:s styrelse tog slut i oktober 2023.

Christine Lagarde

ESRB:s ordförande

Sammanfattning

Denna rapport omfattar perioden från den 1 april 2023 till den 31 mars 2024.

Riskerna för den finansiella stabiliteten förblev höga 2023 och i början av 2024 på grund av det svåra makroekonomiska läget, betydande volatilitet på finansmarknaderna och stor geopolitisk osäkerhet. Dämpade utsikter för den ekonomiska tillväxten, fallande fastighetspriser och strama kreditvillkor ledde till oro för låntagarnas förmåga att betala sina skulder och för cykliska risker mer generellt. Den reala BNP-tillväxten i EU dämpades 2023 när den penningpolitiska responsen på det höga prstrycket fick genomslag i realekonomin och det finanspolitiska stödet som gavs under coronaviruset (covid-19) gradvis fasades ut. Den höga inflationen, i kombination med högre räntor hade överlag en dämpande effekt på företagens investeringar och hushållens konsumtionsbeslut. Betydande volatilitet på den globala obligationsmarknaden under andra halvåret 2023 var också ett hot mot den finansiella stabiliteten, särskilt för andra sektorer än banksektorn och investerare med hög ränterisikexponering. Dessutom förvärrades den geopolitiska osäkerheten på grund av kriget i Ukraina, liksom de förvärrade spänningarna i Mellanöstern i slutet av 2023. Om de geopolitiska spänningarna trappas upp ytterligare kan det leda till risker för den finansiella stabiliteten.

Bankerna i EU uppvisade god lönsamhet 2023 och förblev motståndskraftiga i den globala bankoron. Bankerna i EU ökade sin lönsamhet betydligt 2023 tack vare högre räntenetton medan andelen nödlidande lån gradvis sjönk till historiskt låga nivåer. Resultaten från det EU-omfattande stresstestet som Europeiska bankmyndigheten (EBA) genomförde 2023 bekräftade att bankerna i EU skulle förbli motståndskraftiga under ett negativt scenario med djup recession i EU och resten av världen, stigande räntor och högre kreditspreadar. Att bankerna i EU är motståndskraftiga bekräftades även av de begränsade konsekvenserna av bankoron i mars 2023, då tre små till medelstora banker i USA gick omkull och sårbarheter uppstod i vissa delar av den schweiziska banksektorn, som ledde till att UBS tog över Credit Suisse. Trots den goda lönsamheten och motståndskraften i EU:s banksektor 2023 lär riskerna förbli förhöjda framöver. De totala effekterna av hög inflation och kraftiga räntehöjningar visar sig först över tid. Räntemarginalerna förväntas minska, vilket dämpar lönsamheten för bankerna i EU. De dämpade tillväxtutsikterna kan tillsammans med strama finansieringsvillkor leda till att tillgångskvaliteten minskar på sikt. Om spänningarna på finansmarknaderna skulle kvarstå kan dessutom finansieringsriskerna för bankerna öka. Med tanke på den stora osäkerheten är det viktigt att bankerna ser till att ha motståndskraft så att de kan klara chocker med de rådande makrofinansiella utsikterna, som redan är dämpade.

Som ett komplement till sitt pågående arbete med att fastställa systemrisk i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) hjälpte Europeiska systemrisknämnden (ESRB) till i de europeiska tillsynsmyndigheternas stresstester. Under granskningsperioden utformade ESRB negativa scenarier för de stresstester för penningmarknadsfonder och centrala motparter som Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (ESMA) genomförde 2023. Dessutom utformade ESRB negativa scenarier för engångsanalysen av klimatriskscenariot för "55 %-paketet". Resultaten från analysen kommer att redovisas i den slutrapport som de europeiska

tillsynsmyndigheterna och Europeiska centralbanken (ECB) kommer att överlämna till Europeiska kommissionen¹.

Under perioden som ingår i denna årsrapport reflekterade ESRB även över ett antal problem som kan uppstå på grund av samspelet mellan det rådande ekonomiska läget och olika sårbarheter i det finansiella systemet². Bland annat undersöktes om några lärdomar kunde dras från bankoron i mars 2023, t.ex. vilka konsekvenser risken för högre räntor kan få för banker. ESRB arbetade även med att förbättra sätten att övervaka och mäta systemkonsekvenserna av likviditetsrisker.

Under den period som rapporten gäller arbetade ESRB med flera viktiga sektors- och gränsöverskridande politiska ärenden. Som en del i detta arbete gav ESRB och ECB ut en gemensam rapport om ett regelverk för hur klimatrisker ska hanteras i makrotillsynen. ESRB lade även fram politiska förslag angående risker för den finansiella stabiliteten som uppstår till följd av cyberincidenter, kryptotillgångar och decentraliserade finanstjänster. Dessa överväganden och förslag är utformade för att minska kända risker och sårbarheter som finns i det finansiella systemet. ESRB har tillsammans med ECB även undersökt vilka konsekvenser högre inflation och högre räntor kan få för den makroprudentiella tillsynen, särskilt samspelet mellan penningpolitik och makroprudentiell tillsyn i olika skeden i konjunkturcykeln. I detta övergripande arbete, som omfattar flera olika sektorer, ingick en uppdatering av ESRB:s bedömning av bostadssektorn och ytterligare arbete efter att ESRB:s rekommendation om exponeringar mot sektorn kommersiella fastigheter³ hade utfärdats. När ESRB uppdaterade sin bedömning av bostadssektorn kom man fram till att stabiliseringen på bostadsmarknaderna hade varit för kortlivad för att den bedömning av riskerna som ESRB gjorde 2021 skulle ändras i någon väsentlig grad.

ESRB fortsatte sitt arbete med specifika politiska åtgärder för banksektorn. Bland annat bistod man Europeiska kommissionen i den pågående översynen av regelverket för makrotillsyn. ESRB:s långsiktiga vision för makroprudentiell tillsyn beskrivs i ett **konceptdokument** från 2022, som fortfarande fungerar som utgångspunkt för ESRB:s bidrag i översynen. Dessutom utfördes ytterligare arbete för att få bättre förståelse för hur begreppet positiv neutral nivå för den kontracykliska bufferten i dag tillämpas i ett antal av de medlemsstater som deltar i ESRB.

ESRB har fortsatt att utveckla det gemensamma ramverket om makrotillsynens inriktning för banker, med utgångspunkt i de metoder som man först föreslog 2019 och 2021. Genom ramverket för inriktningen av makroprudentiell tillsyn blir det möjligt att systematiskt och kvantitativt jämföra risker för den finansiella stabiliteten med de makroprudentiella tillsynsåtgärder som vidtas för att motverka dem, så att varje enskilt lands makroprudentiella tillsynsinriktning kan klassificeras som neutral, expansiv eller stram. I januari 2024 offentliggjorde ESRB en rapport om hur metoderna i detta ramverk har utvecklats ytterligare⁴. Utöver det använde ESRB ramverket för att

¹ Mer information finns i **55 %-paketet: Alla förslag har antagits** på Europeiska kommissionens webbplats.

² Se även ruta 1 som handlar om bankoron i mars 2023, orsakerna till den och lärdomar för den finansiella stabiliteten.

³ **Europeiska systemrisknämndens rekommendation om sårbarheter inom sektorn kommersiella fastigheter i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (ESRB/2022/9)** (EUT C 39, 1.2.2023, s. 1).

⁴ Se rapporten från kontaktgruppen för makrotillsynsinriktning i ESRB:s arbetsgrupp för instrument, **Improvements to the ESRB macroprudential stance framework**, Europeiska systemrisknämnden, januari 2024.

både hjälpa till med och ifrågasätta de nationella makroprudentiella tillsynsbesluten i ESRB:s deltagarländer.

Under den period som denna rapport gäller skärptes makroprudentiella tillsynskrav i flera av EU:s medlemsstater på grund av de ökade konjunkturbetingade riskerna. Ett antal kapitalrelaterade åtgärder vidtogs, främst sådana som rörde konjunkturbetingade kapitalbuffertar. De vidtogs i första hand för att strama åt den befintliga makroprudentiella tillsynsinriktningen. Ett antal låntagarbaserade åtgärder vidtogs också. Det gick dock inte att se någon särskild gemensam riktning på dem eftersom de innebar både lättnader och åtstramningar av makroprudentiella tillsynsinriktningar. Om man ser på de samlade kapitalbuffertkraven i EES har systemriskbuffertarna sedan pandemin minskat överlag men detta vägs i stor utsträckning upp av att de konjunkturbetingade buffertarna totalt sett har ökat med ungefär lika mycket.

Utanför banksektorn har inte mycket hänt trots att ESRB vid upprepade tillfällen efterlyst lagstiftningsreformer för finansinstitut utanför banksektorn. Under rapportperioden avslutade EU:s medlagstiftare sin översyn av tillsynsreglerna för investeringsfonder, försäkringsgivare och central clearing. När det gäller central clearing samarbetade ESRB med medlagstiftarna angående förslag om att införa krav på ett aktivt konto. På så sätt vill man komma till rätta med tidigare konstaterade problem med exponeringar mot vissa clearingtjänster som tillhandahålls av ett antal centrala motparter i Storbritannien. ESRB gav även förslag på hur man kan hantera riskerna förknippade med fonder som investerar i företagspapper och fastigheter med avseende på den finansiella stabiliteten. Som en del i sitt arbete med att övervaka risker i vissa delar av den finansiella sektorn utanför banksystemet har ESRB även offentliggjort sin årliga rapport om risker i skuggbankssystemet i EU⁵. ESRB tog även del av Europeiska kommissionens tillkännagivande i januari 2024 om att inleda ett riktat samråd om makroprudentiell tillsyn för finansförmedlare utanför banksektorn under 2024. ESRB:s svar på det samrådet kommer att redovisas i nästa årsrapport.

ESRB uppfyllde sina ansvarighets- och rapporteringsskyldigheter gentemot Europaparlamentet och allmänheten. För att uppfylla dessa skyldigheter deltog ESRB i en offentlig utfrågning i Europaparlamentets utskott för ekonomi och valutafrågor den 20 mars 2023 och hade även konfidentiella möten med ordföranden och vice ordföranden i det utskottet för att diskutera risker för den finansiella stabiliteten. När det gäller rapporteringsskyldigheten gentemot allmänheten offentliggjorde ESRB i juli 2023 sin årsrapport för 2022. ESRB anordnade även flera konferenser och workshops för att främja diskussion om makroprudentiell tillsyn. Enligt sitt uppdrag har ESRB också hållit sitt årsmöte med kommittén för europeiska tillsynsorgan för revisorer och de lagstadgade revisorerna för de EU-baserade globala systemviktiga finansinstituten och försäkringsgivarna. ESRB anordnade även sin sjunde årliga konferens, som handlade om framtida utmaningar för den finansiella stabiliteten, t.ex. framväxande risker och potentiella sätt att ta itu med dem genom reglering.

⁵ *EU Non-bank Financial Intermediation Risk Monitor 2023*, Europeiska systemrisknämnden, juni 2023.

Impressum

© Europeiska systemrisknämnden 2024

Postadress 60640 Frankfurt am Main, Tyskland
Telefon +49 69 1344 0
Webbplats www.esrb.europa.eu

Alla rättigheter förbehålls. Återgivning för undervisningsändamål och i icke-kommersiella syften är tillåten, under förutsättning att källan anges.

För specifik terminologi hänvisas till [ESRB glossary](#) (finns endast på engelska).

HTML ISBN 978-92-9472-371-0, ISSN 1977-5288, doi:10.2849/176625, DT-AA-24-002-SV-N